

### Kongres temeljito pobli Hooverja glede bonusa

Večina obeh zbornic ovrh predsednikov veto in načrt je postal zakon. Hoover je poročil kongresu, da je načrt nesposoben in škodljiv.

Washington, D. C. — Predsednik Hoover je v četrtak popoldne predal veto in načrt za pobli zvišanja posojilne dnosti nagradnih certifikatov. Hoover je v četrtak popoldne predal veto in načrt za pobli zvišanja posojilne dnosti nagradnih certifikatov.

Washington, D. C. — Predsednik Hoover je v četrtak popoldne predal veto in načrt za pobli zvišanja posojilne dnosti nagradnih certifikatov.

Washington, D. C. — Predsednik Hoover je v četrtak popoldne predal veto in načrt za pobli zvišanja posojilne dnosti nagradnih certifikatov.

Washington, D. C. — Predsednik Hoover je v četrtak popoldne predal veto in načrt za pobli zvišanja posojilne dnosti nagradnih certifikatov.

Washington, D. C. — Predsednik Hoover je v četrtak popoldne predal veto in načrt za pobli zvišanja posojilne dnosti nagradnih certifikatov.

Washington, D. C. — Predsednik Hoover je v četrtak popoldne predal veto in načrt za pobli zvišanja posojilne dnosti nagradnih certifikatov.

Washington, D. C. — Predsednik Hoover je v četrtak popoldne predal veto in načrt za pobli zvišanja posojilne dnosti nagradnih certifikatov.

Washington, D. C. — Predsednik Hoover je v četrtak popoldne predal veto in načrt za pobli zvišanja posojilne dnosti nagradnih certifikatov.

### Napoveduje poostritev boja za trge

Komunizem in kapitalizem se pripravljata na odločno bitko

New York. — (FP) — V prihodnjih petnajstih letih se bo razvila silna kompeticija za posest svetovnih trgov. Na eni strani bo Sovjetska unija, ki že sedaj osvaja trge, na drugi pa kapitalistične države z Ameriko, kjer je kapitalizem najbolj razvit, na čelu. To je mnenje R. M. Roosevelta, bankirja in tovarnarja, ki ga je podal v intervju poročevalcu "New York Timesa." Sovjetska Rusija, je dejal, se pripravlja, da pokane vsu svetu, da je komunistični sistem produkcije boljši kot kapitalistični.

Amerika in druge države bodo morale sprejeti ta boj, da demonstrirajo prednosti kapitalističnega sistema. Ampak da to dosežejo, bodo morale uvesti nekatere spremembe v sistem produkcije. Odpraviti bodo morale depresijo in brezposelnost. Delavstvo ne bo hotelo priznati popolnosti sistema, ki je odgovoren za pomanjkanje in revščino.

Kapitalisti bodo radi tega prisiljeni na izboljšanje gospodarskega in ekonomskega sistema, ki bo garantiral delavcem stalno delo in primerne mešde.

Roosevelt je dalje omenil petletni načrt gospodarskega dela v sovjetski Rusiji. Če bodo sovjeti izvedli ta program, kar je verjetno, tedaj bodo dokazali uspešnost komunističnega sistema in posledice bodo preobrati v kapitalističnih državah, o katerih svet danes še ne sanja.

### Kompanija skuša zmiliti odpor stavkarjev

Nadaljnih pet piketov aretiranih. Poskus za poravnava spora

New Haven, Conn. — (FP) — Alarmirana vlad masnega piketiranja, kar je rezultiralo v zmanjšanem številu stavkarskih, je Arthur Seligman Hoestery Co. prisilila par stakokazov, da so vložili pritožbe pri mestnem pravdniku proti stavkarjem, češ, da jih nadlegujejo, ko grejo na delo v tovarno. Na temelju teh pritožb je bilo aretiranih pet piketov. Odvedeni so bili v zapor na obtožbo kaljenja javnega miru.

Louis Francis Budenz, urednik revije "Labor Age," ki je bil pozvan sem, da prevzame vodstvo stavke, je dejal, da so bile aretacije navadno omreženje in da so pravi kallici miru stavkarski in ne stavkarji. Komitej sedmorice, ki mu načeluje dr. Jerome Davis, profesor na Yale univerzi, skuša poravnati nesoglasja med kompanijo in stavkarji, ki so nastala, ker je družba odredila mezdno znižanje za deset odstotkov, narkar je sledila stavka.

Stavkarji so nedavno organizirali velik pohod po mestnih ulicah, da tako demonstrirajo za svoje pravice. Odločili so se tudi, da delegacija stavkarjev išče gubernerja in mu poroča o kršenju zakona o otroškem delu v tovarni nogavičarske družbe.

Produkcija bombažnih izdelkov pada Austin, Tex. — Državni departament za industrije poroča, da je produkcija bombažnih izdelkov v tej državi v mesecu januarju padla za 59% v primeri z mesecem decembrom prejšnjega leta.

### ZASLIŠANJA O PENZIJSKI PREDLOGI

Zagovorniki predloge so napravili ugoden vtis na senatorje

Washington, D. C. — (FP) — Prvo zaslišanje pred senatnim komitejem za penzije o Dillovi predlogi, ki določa, da federalna vlada prispeva \$10,000,000 letno v podporo državam za vzdrževanje pokojniškoga sklada za stare in onemoglj ljudi, je napravilo globok vtis, ker so iz predloženih argumentov spoznali potrebo federalne akcije. Abraham Epstein, eksekutivni tajnik American Association for Old Age Security, je predstavil komiteju priče, ki so govorile v imenu organiziranega delavstva in raznih drugih socialnih organizacij. Zaslišani so bili tudi zastopniki Narodne asociacije tovarnarjev, ki so govorili proti predlogi.

Harry Riseman, detroitski odvetnik, je zastopal županov komitej za odpomočno akcijo in priporočal starostno pokojnino kot odpomočno mero za brezposelne. Opisal je situacijo v Detroitu, ki mora plačevati \$800,000 mesečno za podporo družinam delavcev, ki so bili odpušeni pri Fordu. Povedal je, da v letu 1929, ko se profiti te avto-družbe znašali \$89,000,000, ni starejši Ford prispeval niti centa v mestni sklad za podpiranje brezposelnih. Ker se Fordove tovarne nahajajo izven mesta, ne plačujejo nikakih davkov v mestno blagajno, toda mesto mora vseeno podpirati njegove delavce, kadar jih vrže na cesto, ker jih več ne potrebuje.

Edward L. Israel je govoril v imenu Centralne konference ameriških rabincev. Plediral je za sprejetje načrta federalne in državne starostne pokojnine, da se tako odpravijo ubožnice in hiralnice. Starostna pokojnina je načrt, da se občne, mesta in države oddolžijo ljudem, ki so s svojim delom pripomogli pri gradnji narodnega bogastva in blagostanja. Privatni penzijski sistem ne odgovarja potrebam in je dostikrat pretveza, da se delavstvo še bolj zaslužni. Israel je navedel kot dokaz postopanje Western Maryland Railroad Co., ki je za časa stavke odredila upokoženim strojnikom penzijo, ker niso marali stavkokažiti.

Poleg drugih sta nastopila tudi Thomas Kennedy, tajnik stare rudarske unije, in Edward McGrady, legislativni zastopnik Ameriške delavske federacije, ki sta vneto zagovarjala Dillovo predlogo.

Zastopniki tovarnarjev so argumentirali, da bi starostna pokojnina kvarno vplivala na karakter in znižala ponos ameriškim delavcem.

Scripps kupil tri Pulitzerjeve časopise New York. — Trije sinovi pokojnega časnikarskega magnata Josepha Pulitzerja so te dni prodali dedščino treh znanih newyorških časopisov — jutranji "World", večerni "World" in nedeljski "World" — Scripps-Howardu, ki že ima celo verigo listov po Ameriki. Kupna cena je bila pet milijonov dolarjev. Scripps bo zdaj vse tri liste spojil s svojim "New York Telegramom", ki dobi ime "The New York World-Telegram".

Industrializacija juga Atlanta, Ga. — W. D. Anderson, predsednik Bibb Mfg. Co., je na konferenci trgovske zbornice dejal, da čimprej za južne države industrializirajo, tem prej se bodo gospodarsko postavile na noge. Nadalje je rekel, da je število farmarjev prevlelo z ozirom na prebivalstvo, zato letni dohodki na posameznega farmarja znašajo samo \$635.

Ameriška vlada proda pšenico z izgubo Washington, D. C. — Federalni farmaki odbor, ki je zadnji jesen nakupil čez sto milijonov bušljev pšenice, da s tem stabilizira ceno, je zdaj aklenil prodati 35 milijonov bušljev v inozemstvu po vsaki ceni, ki bo še poudena. Odbor ne dobi niti polovice tega, kar je plačal za pšenico.

### Izjava glede protekcije tujerodcev

Senator Wagner kritizira delavskega tajnika radi gonje proti tujerodcem

Washington, D. C. — (FP) — Senator Wagner iz New Yorka je odgovoril na izjavo zveznega delavskega tajnika Doaka, v kateri je slednji skušal opravičiti navale imigracijskih agentov na dvorane tujerodnih delavcev, ki so bili izvršeni v New Yorku.

V svojem odgovoru je Wagner citiral poročilo, ki so ga objavili newyorški listi v zvezi z navalom na finsko dvorano, kjer se je moralo več kot tisoč ljudi podvreči preiskavi in podati dokaze o legalnem bivanju v ti deželi. Ob tej priliki je bilo aretiranih večje število oseb, ki so bile potem odvedene na Ellis Island v svrhu deportacije.

"Vesti v časopisju o tem navalu," pravi Wagner, "spominjajo na metode, ki so se jih oblasti posluževale pri enforiranju prohibicije in ki so radi tega naletele na velik odpor pri ljudstvu.

"Zdi se mi, da je nova kampanja bila odrejena proti tujerodcem na splošno in ne samo proti onim, ki so prišli nelegalno v Ameriko. Delavski departament je morebiti mnenja, da ne bo velikega protesta, ker je gozvala naperjena proti tujerodcem. Ni moj namen zagovarjati oseb, ki so podvržene deportaciji. Vedno bom podpiral akcijo za zadostne denarne dovolitve v svrhu strogega izvajanja naselniškega zakona, toda nasprotno bom nasilnim metodam. Ta zakon, kakor vsi drugi zakoni, se mora izvajati v skladu s stave, ki določajo enako postopanje tako napram bogatim kot revnim. Aretacije na debelo nedolžnih in krivih so metode trikotstva in jaz ne bom mirno gledal takega postopanja.

"Pričakujem, da bo delavski departament podal svoj komentar glede navalov na tujerodce v New Yorku in izjavil, da jih ne odobrava."

### Neumrjnost človeka je v delu, pravi Einstein

Učenjak se je poslovil od Kalifornije in večer je odpotoval domov

Pasadena, Cal. — Profesor Albert Einstein, sloveči nemški učenjak, se je v četrtke poslovil od svojih prijateljev in kolegov ameriških znanstvenikov v Kaliforniji. Večraj (petek) je odpotoval s svojo ženo vredi proti domu.

Pred odhodom je Einstein imel svoj zadnji javni nastop pred 400 dijaki in dijakinjami Junior kolegija v Pasadeni, katerim je dal nekaj sugestij, kako si človek lahko pridobi neumrjnost.

"Zapomnite si", je rekel, "da vse čudovite stvari, ki se jih učite v tej šoli, so produkt mnogih generacij razmišljanja in navdušene borbe po vseh deželah sveta. Vse to je zdaj vaša dedščina, ki je v vaših rokah z namenom, da jo uporabite, spoštujete in izboljšate ter izročite svojim potomcem. Na ta način smo mi smrtniki neumrjeli, kajti dobro delo od vseh začetkov živi v nas in bo živelo v ljudeh, dokler bo živelo človeštvo na svetu."

### Nov zarotniški proces v sovjetski Rusiji

Stavka tekstilnih delavcev se širi

Oblasti prisločile na pomoč tovarnarjem, da razbijajo stavko Lawrence, Mass. — (FP) — Iz male stavke, ki je bila nedavno napovedana in je tristo delavcev pustilo delo radi novih metod priganjstva, se bo najbrž razvil velika v tovarnah American Woolen Co., ki upoaluje nad 10,000 delavcev.

Kompanija je že objavila, da bo odpravila priganjaške metode in da ne bo diskriminirala voditeljev stavke, če se sedaj vrnejo na delo. Toda National Textile Workers unija je odklonila te pogoje in zahteva priznanje unije in plačo za čas in pol za nadurno delo.

Mestne oblasti in nekatere cerkvene organizacije so se postavile odločno na stran tekstilne družbe. Mariano Milanese, italijanski duhovnik, je celo prišel v dvorano, kjer se je vršilo zborovanje stavkarjev in nagoval svoje rojake, naj se izneverijo stavkarjem in se vrnejo na delo. Samo par se jih je odzvalo njegovemu pozivu. Mestni uradniki so objavili policijsko silo tovarnarjem pri razbijanju stavke. Tem so se pridružili tudi agentje imigracijskega biroja in grozijo z deportacijami tujerodnih delavcev, ki so zastavkali ali pa se udeležujejo zborovanj, ki jih sklicuje unija.

Naselniški inspektor William Goldston, ki se je javno bahal, da je vohunaril v delavskih organizacijah, vodi policijo v boju proti stavkarjem. Dejaj, da bo pozna voditelje stavke in da bo proti nekaterim podvel akcijo, da se jih deportira.

Nedavno se je vršilo zborovanje zastopnikov mestnih oblasti in tovarnarjev, kjer se je govorilo o načrtih za razbitje stavke.

### Varčevanje je zmota, pravi profesor

New York. — Kako bankirji zavajajo ljudstvo z navesti o varčevanju, je razvidno iz knjige "The Money Illusion," ki jo je spisal Irving Fisher, profesor ekonomije na Yale univerzi. Fisher dokazuje, da bi delavec, ki je leta 1896 vložil \$100 na banko na 4 1/2% obresti imel danes krog \$250. Toda v primeru s standardom l. 1896 in danes bi \$250 predstavljalo vrednost \$80. Tako bi bil delavec faktično oškodovan za 20% vrednosti svojega denarja. Profit od vložnega denarja ima samo bankir, ki ga je takoj porabil za investicije, katere so mu prinašale visoke obresti.

### Letalo DO-X še vedno počiva na otoku

Las Palmas, Kanarski otoki, 27. febr. — Nemško letalo DO-X, največje na svetu, ki je od zadnje jeseni potuje v Ameriko, je še vedno v procesu popraviljanja. Pričakujejo, da bo letalo pripravljeno za nadaljevanje poleta čez morje enkrat prihodnji teden.

Zbornica ne bo priznala pravice delavski radiopostaji Washington, D. C. — Senator Glenn iz Illinois, ki je sponzoriral načrt, da se poveča oddajna sila radiopostaji WCFL, ki jo lastuje in obratuje Čikaška delavska federacija, je dejal, da nima nobenega upanja, da bi načrt odobrila spodnja zbornica kongresa.

### Stirinalet sovjetskih ekonomov obtoženih zarote v zvezi z ruskimi socialisti in socialistično internacionalo!

Moskva, 27. febr. — Sovjetska Rusija ima na dnevnem redu nov zarotniški proces, kateremu bodo nedvomno sledile smrtné obsodbe. Zdj je obtoženih štirinajst sovjetskih ekonomov, da so se zarotili z sunanjmi — socialisti vredi za sabotiranje petletnega programa. Glavni vladni tožitelj Krilenko je objavil obtožnico.

Pričakovati je, da Krilenko naredi iz tega procesa enak spektakel kot je bil oni zadnji jesen, ko je bilo osem profesorjev in inženirjev obtoženih zarote v zvezi s francoškimi in angleškimi kapitalisti in militaristi. Šest obtoženec je bilo obsojenih na smrt potem, ko so pred mikrofonom dramatično priznali krivdo. Končno so bili vsi pomilosteni na zaporno kazen.

Sedanja obtožnica se glasi, da sta Grohman in Sučnov voditelja zarote, vseh štirinajst pa je specifično obtoženih, da so prejemali "moralno in denarno pomoč od socialistične stranke v Nemčiji, druge (socialistične) internacionalne in od večjega števila ruskih socialistov, ki danes živijo v inozemstvu". Dalje pripoveduje obtožnica, da so obtoženci sabotirali petletni program pri delu v svojih službah v vrhovnem ekonomskem svetu, državnih banki in v komisariatu trgovine.

Proces proti obtoženem se menda odpre že to nedeljo.

### Finančna institucija proti redukcijam plaš

Pravi, da menšne redukcije zmanjšujejo nakupovalno moč in s tem ovirajo stabiliziranje industrij

Chicago. — (FP) — Foreman-State National Bank, ena največjih čikaških finančnih institucij, je podala različno izjavo, ki se povsem razlikuje od izjav, ki so jih v zadnjem času podali v javnosti vodilni ameriški finančniki in s katero se je odločno izrekla proti znižavanju plaš.

Izjava je bila priobčena v njeni mesečni reviji "Business Observer," kjer dokazuje, da bi splošno znižavanje mezd porinilo deželo v še hujšo ekonomsko krizo kot se nahaja sedaj in bi se položaj nedvomno poslabšal.

Depresija bi se prav gotovo podaljšala z redukcijami mezd, je rečeno v članku. Revija naglašala argument delavskih organizacij, da je edino v povečanju nakupovalne moči mogoča ekonomska rehabilitacija.

### Lloyd George izval manjši poraz laboritke vlade

London, 27. febr. — Delavska vlada je sinoči utrpela manjši poraz v zbornici, ko je bila v odseku zavrnjena važna točka njegove zakonskega načrta glede delavskih umij. Določba, da imajo državni nameščenci pravico stavke, je bila odklonjena, ko so liberalci glasovali proti. Ta poraz ima lahko resne posledice, ako pride do konflikta med laboriti in Lloyd Georgevimi liberalci.

### Splozija treh bomb v kloštru na Primorskem

Udilo se je v kapucinskem samostanu v Ajdovščini. Ubiti ali ranjen ni nihče

Gorica, Italija, 27. febr. — V kapucinskem samostanu Sv. Križa v Ajdovščini je bila danes sfuljena velika panika, ko so tamkajšni splozirale tri bombe. Materijalna škoda je precejšnija, toda ubiti ali ranjen ni bil nihče. Pašični oblastniki so talpi uvedli strogo preiskavo.

### Artilerija povzročila štrajk

London, 27. febr. — Trupla štirinajstih artilerjev, ki so bili ubiti pred tremi leti v premovalniku Haig pri Whitehavenu, večeraj izvala stavko 1500 artilerjev. Stavkarji so izjavili, da se ne vrnejo na delo toliko ča, dokler ne bodo trupla odkonana in prinesena na površje. Nemški so bili zausti dve miliji pod morjem in lastniki roko jih kar tam pustili.

### Armada brezposelnih raste v Chicagu

Chicago. — Abraham Bowers, državni gubernerve komisije za ubijanje brezposelnosti, poroča, da se zahteve za brezplačno prenočišča in hrano stalno vejo. Njegov urad prejme povprečno pet tisoč prošenj dnevno, toda ustreže samo malemu delu. Njegov urad prejme povprečno pet tisoč prošenj dnevno, toda ustreže samo malemu delu. Njegov urad prejme povprečno pet tisoč prošenj dnevno, toda ustreže samo malemu delu.



**PROSVETA**  
THE ENLIGHTENMENT

GLASELO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna: na Edrilino drivo (izven Chicago) in Kanado \$2.50 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.25 na štiri leta; na Chicago in Česko \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; na Inimostvo \$9.99.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$2.50 per year, Chicago and Ck. \$7.50 per year, foreign countries \$9.99 per year.

One volume per month. Backlogs as we vacillate.

Advertising rates on agreement. — Manuscript will not be returned.

Naslov na vas, kar ima stik s letom: **PROSVETA**  
2327-29 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

123

# Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

### Izvešček zapisnika Zadrufne zveze

**Cleveland, O.** — Letna delničarska seja Slovenske delavske zadrufne zveze se je vršila dne 25. jan. 1931 v Slovenskem domu na Holmes avc., Cleveland, Ohio. Seja je bila sklicana točno ob 1. uri popoldne, ker pa ni bilo zadostno število delničarjev navzočih, se je seja odložila za eno uro pozneje, kakor predvidevajo pravila SDZZ.

Predsednik otvoril seja točno ob drugi uri. Opozarja navzoče, da so mirni in da sledijo razpravi, ker le v miru in slogi je mogoče napredek SDZZ. Delničarjev je navzočih 59. Za tem predsednik imenuje poverilni odbor in nastavi reditelja. Tajnik predloži dnevni red, ki se sprejme v celoti kot predložen in odoben od direktorija.

Prejde se na volitev konferenčnega odbora. Za predsednika konference je bil izvoljen soglasno zastopnik društva "Naprej" št. 5 SNPJ, Jos. A. Siškovč. Za podpredsednika delničar Poporec in za zapisničarja Joseph Skuk. Za tem za čita zapisnik zadnje delniške seje in zadnje direktorske seje. Zapisnika se sprejmeta v celoti. Prejde se na poročilo odbora.

**Poročilo preda. John Groselna**  
"Čenjen delničarji (ke) in zastopniki društev: Kot običajno v preteklih osemnajstih letih, tako se tudi letno vrši delniška seja naše zadrufe, na kateri se bo volil direktorij za bodočo leto. Pregledali bomo delo prošlosti; popravili morebitne napake, stornjene v preteklosti; sklepali v korist zadrufe in zadrufnega gibanja v splošnem.

Veseli me, da so se zadnje čase začela zanimati za naše podjetje podporni društva s tem, da so postala delničar naše zadrufe. Z družtvi delničarji se nam je pridružil armada, s katero bomo lažje gradili širšo pot do pravičnega pojmovanja delavskih zadruf. Torej vas v imenu starega direktorija iskreno pozdravljam, vse delničarje in delničarke.

V preteklem letu smo izgubili iz naše srede štiri delničarje in vas pozivljam, da v znak sozolja vstanete (zbornica vstane).

Kot predsednik sem se udeležil vseh direktorskih sej, rednih in izrednih, in tudi vseh sestankov raznih ošdekov. Kakor sami veste, da niso bile razmere rožnate za našo zadrufe, ker kadar vlada brezposelnost, takrat trpi delavec in delavske ustanove največ. Poleg tega se nam je pripetila nesreča, ki jo bom pojasnil, ko pride vprašanje na dnevni red. V zadnjem letu je bila preizkušnja za našo zadrufe. Prestali smo jo srečno. Primati moram, da je direktorij šel na roko predsedniku in smo skupno reševali po naši najboljši zmognosti vse zadeve tiskajoč se zadrufe.

**Uslužbeni.** Zadrufe danes uposljuje deset uslužbencev. Z njimi postopa kakor delavec z delavcem in reči moram, da so vršili svoje delo vestno in pošteno, za kar so bili tudi pošteno plačani.

Zadrufe je danes članica "Central State Cooperative League", ki nam koristi v vseh ozihrh. Pojasniti moram, zakaj nismo prej postali člani te lige: Pristopili nismo zato, ker smo se bali, da se nas hoče izkoristiti in da bi tako pridruženje mogoče škodovalo naši zadrufe. Imeli smo strah pred nekom, ki ga nismo poznali! Sedaj vidimo, da smo se bali svojih prijateljev! Od te lige dobivamo različna navodila in pojasnila, ki nam samo koristijo. Ta liga pošlje od časa do časa okoli vseh zadruf voščaka, ki se zanima za vse gospodarstvo zadruf in skuša koristiti tam, kjer koristiti more. Posebno se zanimajo za davke, ki jih plačujemo in pomagajo nam jih znižati, ako je znižanje mogoče. Priporočajo praktično vodstvo trgovin po odstotkih; ravno tako priporočajo nakupovanje blaga v veliki množini kolikor mogoče. Zato je tukaj potrebno sodelovanje z ostalimi zadrufami drugih narodnosti, ker živimo

vil pod eno vlado in enim sistemom. Na takih sestankih z drugimi drugih narodnosti se iščejo pota, kako bi nam bilo mogoče doseči skupno nakupovalno moč, da bi se ceneje kupilo in logično ceneje prodajalo.

Torej na delo za zadrufno idejo, ki ima še vse življenje grad seboj! Zadrufna ideja se širi od dne do dne med delavci vseh narodov!"

### Poročilo tajnika Frank Sustarsica

Ker podpredsednik nima posebnega poročila, se prejde na poročilo tajnika.

"Čenjen delničarji in delničarke! Kot vam je po večini že znano, se je poslovni sistem knjigovodstva zadnje leto spremenilo v toliko, da sedaj vodi račune naš knjigovodja, zato vam ne morem nič posebnega poročati. Splošna brezposelnost je prizadela tudi našo zadrufe in ljudje ne morejo tako točno poravnati svojih obveznosti, kakor bi to sami radi.

Število delničarjev se je v preteklem letu pomnožilo za pet članov, tako da ima danes zadrufe 281 delničarjev in delničark. Sej je imel direktorij 15 in sem se vseh udeležil; udeležil sem se tudi po možnosti raznih sestankov posameznih direktorskih ošdekov. Med direktorij je vlada harmonija in kooperacija, za kar se jim lepo zahvaljujem; enako se zahvalim tudi ženskem ošdku za pomoč in sodelovanje pri raznih prirailtvah. To je vse moje poročilo.

Prilporečilo tej seji imam sledeča: 1) delnice SDZZ naj se skuša prodati med široko maso jugoslovanskega naroda, da se tako bolj zainteresira ljudi za zadrufno gibanje; 2) ime kosporacije, ali vsaj napis na preloži trgovin, naj se spremeni v toliko, da bo boljši za oči in bolj privlačen pri ljudeh vseh narodnosti. Podam naj še nekoliko pregleda o prometu, ki smo ga imeli z grozdjem:

Dohodki skupaj	\$7,217.81
Stroški	\$4,050.36
Izredni stroški	604.48

Skupni stroški ... \$4,654.84

Preostanek ..... \$ 2,562.97

Ako bi ne imeli izrednih stroškov, bi bil čisti prebitok pri grozdju \$1,158.45. Končno želim vsem delničarjem, kakor tudi podjetju, srečnejše in uspešnejše leto 1931!"

### Poročilo blagajnika John Hrovata

"Delničarji in delničarke SDZZ! Moje poročilo in priporočilo je sledeče: Direktorij je delal po svoji najboljši moči in previdnosti v korist SDZZ. Sestali smo se večkrat z drugimi organizacijami zadrufnega gibanja in razmotrivali o problemih.

Poslali smo delegata A. F. Sveteka na zadrufno konvencijo v Superior, Wis. On nam je prinesel poročilo, da je videl velik napredek zadrufnega gibanja v Wisconsinu. Organizacija je stara približno 13 let; začela je obratovati z vsoto \$750 in danes ima 86 trgovin, ki imajo svoj nakupovalni urad in delajo nad 2 milijona dolarjev na leto. Druga zadrufe je v Illinoisu, ki dela 6 milijonov dolarjev prometa na leto!

Naš cilj mora biti, da delamo skupno v korist zadrufnega gibanja. Danes ima zadrufno gibanje nad 60 milijonov članstva v svoji organizaciji. Priporočam vsem skupaj, da gremo na delo in iščemo pota, po katerih bi dvignili našo zadrufe na najvišjo mogočo stopnjo.

Končno vam podam še nekaj števil, ki imajo pregled dohodkov in stroškov od najemnine, veselje, delnic in drugih manjših dohodkov in stroškov brez trgovskega prometa zadnjih šest mesecev. Dohodki skupaj \$1033; stroški skupaj \$936.29; preostanek \$97.71; prenos blagajne 30. jun. 1930 \$477.31; skupaj \$572.02. Pevaki zbor "Vihar": Dohodki \$151.43; stroški \$267.40; pri-manjklja \$115.97. Čisti preostanek v blagajni 31. dec. 1931 \$459.06"

### Poročilo knjigovodje o stanju S. D. Z. Z. za leto 1930

Denar na roki 1. jan. 1930	1,379.49
Dohodki za l. 1930	139,359.81
Skupaj	140,739.30
Skupni stroški za l. 1930	138,272.28
Preostanek	2,467.02

Imetje in obveznosti:  
Tekoče imetje ..... \$29,191.29  
Nepremičnine ..... \$9,376.98  
Skupno imetje ..... \$38,568.27  
Obveznosti in kapital:  
Tekoče obveznosti ..... \$ 5,647.23  
Nepremičnine ..... 6,442.09  
Kapital (delnice in prebitok) ..... 44,379.02

Skupne obveznosti ..... \$36,468.27

Vknjižena vrednost delnic je danes \$157.93. Zvišana vrednost delnic v letu 1930 \$4.06. Odstotno zvišanje delnic, ako jih računamo po \$25, je 17.20%.

Howard G. Slagle,  
Certified Public Accountant.

Sledi poročilo nadzornega odbora, ki poročila, da so vsa poročila, ki so bila tukaj poročana pisмено ali ustmeno, pravilna in jih priporoča zbornici v sprejem. Poročila se sprejmejo soglasno. Prejde se na razno. Sklepe se, da društva lahko postanejo delničarji zadrufe, ampak ne morejo lastovati več kot po 1 delnico. Izvoli se zastopnika za Zadrufno šolo, ki jo nameravajo ustanoviti zadrufe v Clevelandu in okolici. V ta odbor se izvoli delničarja Frank Haynja. V bližnji bodočnosti imajo zadrufe vseh narodnosti namen, da prirede zadrufni dan. Za ženski ošdek poroča predsednica Frances Skubic. Denarja imajo na roki \$334.75. Pravila se popravi, v kolikor je to potrebno in se dajo prestaviti na angleški jezik. Glede delničarjev v Lorainu, Ohio, se cela zadeva prepusti direktoriju, da jo po svoji previdnosti reši v korist obeh strani.

Direktorij so za leto 1931 sledeči: Anton Bokal, A. F. Svetek, John Grosel, Frank Sustarsic, John Hrovat, Matt Kastelic, Frank Fende, Charles Krall, John Gorjanc, Frances Skubic, Gertrude Bokal, Joseph Kožar, Frank Hayna, Joseph Skuk, Andrej Zupanc.

S tem je bil dnevni red končan in predsednik Siškovč zaključi sejo in konference Slovenske delavske zadrufne zveze ob 6:50 zvečer.

Joseph Skuk, zapisnikar.

### Natura in delavska izobrazba

Virginia, Minn. — Ne razpravljam rad o važnih rečeh, noče se, in to je cela zapreka. Vsaka stvar se da začeti, kar je pomembno, in izvršiti, kar je še več; ležeco je na moji volji, katera me lahko dvigne iz sedanjih privad. Kakor v močvirje se človek pogrezne v svojo okolico in vse naokoli, kar ga obdaja, mu postane navadno, preide mu v kri, postane svetinja, katero čuva, brani, ker misli, da tako mora biti in je prav in tu se konča.

Kmetijski fant, prvič v vелеmestu, se čudi gospodu, ko pred žensko odmakne klobuk z glave in ji poljubljuje roko. Upor plane iz njega; ne, pravi, jaz bi tega ne storil za ves svet. Nekoliko let pozneje se mladenček pogrezne na isti nivo, težko me gre, vse v njem se upira, a tradicija naše ljube civilizacije ga sili in mladenček se mora pogrezniti vanjo, ako noče začestiti. Pogrezniti se je težko, izlesti ven še težje.

V človeku so speče sile, in ako jih hoče zdraviti, ga lahko dvigne na plan. Človeku trepeče roka pred novim dejanjem, vsa njegova natura se mu upre, grom in peklo ga hoče pogubiti, reži se mu v obraz: nikar, nikar, ne! Up, razodnost, pogum ostanejo sodrugi bodroč k dejanju. Dejanje je najvišja stopnja izobrazbe, odgrinja temne zavese in prikazuje človeštvo v njegovem položaju, v njegovi legi. Dejanje čudovita luč, premalo ga cenimo.

Članek v Prosveti o človeški naturi je zelo na mestu, kakor tudi tekoče razprave o delavski izobrazbi. Ponoviti je treba besede: Dobra izobrazba je tista, ki delavca prepriča o njegovem pravem položaju in mu pokaže pot v boljše življenje, ki ga more doseči z lastnim naporom in delom. Vsaka druga izobrazba, ki odvrta delavca od tega cilja, je zanj slaba in škodljiva. To je tista črta, ki ne pozna sprave. Zavedno delavstvo se mora ločiti od svoje stare poti in kreniti

### na svojo lastno pot napredka in svetlobe.

To ni je treba dobro zabiti v spomin. Je resnica, ki te lahko prenese čez prepadne in razpoke neznanega. Mnogo ljudi se danes da zaslepi, celo najmodrejši se dajo izvabiti pretkanim besedam. Celotni nivoj sedanjosti je zapehjan na stran — denar vlada. Ali jaz tega ne verjamam, ker vem, da ima vsaka stvar svoj protitež.

Splošno mnenje, da mlad fant, ako mora na delo nametno v šolo, ni od njega kaj pričakovati. Delo ubija misli, unčuje zanimanje do knjig, ki pomagajo smisliti. V tem leži velika pomanjka. Delo utrjuje vsakega in trdnemu ni do uka; ampak ali je treba čakati večera? Izobrazba se lahko začne takrat, ko delo, katero je vašen pripomoček k nji. Tam se človek nauči marsičesa. Občuje z delavci, spoznava njihove težave, njihova izkustva in delo im samega sebe. Mar ne leži v tem ključ na široko polje? Ali ni vsak delavec, s katerim pride fant do t. knjiga, ki ako ne odlehča šolske knjige po ugajenosti, pa v temeljnosti, ki je boljša podlaga njegovemu posejšanemu delovanju? Ako je delo zapreka človeškega napredka, je naše življenje izgrešilo svoj cilj ...

Jos. Kovacic.

### Vlom in koncerti

Girard, Ohio. — V naši naselbini imajo slovenski trgovci res srečo. Vedno obiščejo vsako leto tega ali onega in odnesejo veliko blaga, in če pridejo do denarja, se pa še boljše počutijo. Pretečni tehen so tatovi zopet prišli na okoli, vložili v stanovanje Joseph Cektua, ukradli dve zlate ure in 145 dolarjev. Devet oseb je spalo v stanovanju, pa jih ni nobeden alisal. O tatovih še ni nobeneda sledu.

Sedaj bomo zopet imeli priliko slišati naše priljubljene pevke iz Clevelanda, namreč Josephine Lausche in Mary Udovič, spremljal ju bo na glasovir dr. Viljem Lausche. Z njimi pridejo tudi Hojzerjevi fantje, da nam bodo za ples igrali. Pevke in godce so povabili delničarji Slovenskega doma.

Koncert se bo vršil 7. marca ob osmih zvečer v Slovenskem domu. Končno prav lepo vabim vse Girardčane in vse iz okolice. Prepričan sem, da kdor se bo tega koncerta udeležil, ne bo nobenemu žal.—John Jesenko.

### Jugoslovanskim društvima u Detroitu

Detroit, Mich. — Ovime želim dati do znanja jugoslovanskom narodu u Detroitu, da će se privediti koncert i zabava u korist bezposlenih Jugoslavena u Detroitu i okolici. Radi toga mole se sva srbaka, hrvataka i slovenska potporna društva i ostale organizacije, da pošalju svoje predstavnike na zajednišku sjednicu, na kojoj će biti biran odbor za pripremu zajedničke zabave. Sjednica će se održati u petak, 13. marta, u 8 sati na večer u dvorani Hrvatskog pjevačkog društva Slavulj, 116 Six Mile Road (West), blizu Woodward Avenue.

### Odbor jugoslovanskih organizacija za besposelne.

Obvestilo delničarjem Slovenskega delavskega doma

Cleveland, O. — Sklepi zadnje delničarske seje SDD v Collinwoodu je bil, da morajo biti vse podpisane delnice plačane v dobi enega leta. Ako se istih ne plača v imenovanem času, se bo moralo podvzeti korake, da se jih likvidira. Sprejet je bil tudi do-datek, da se lahko za vsakih \$10 vplačanih na več delnic izda po eno delnico, ostala vsota pa se pripiše na ostale delnice, in to v slučaju, ako je nekdo na primer vplačal \$12 itd. na dve ali več delnic. Prizadete se opozarja, da se obrnejo do tajnika SDD in se bo zadevo uredilo v njihovo lastno korist. Vplačilo na delnice se sprejema tudi na obroke v manjših vsotah.—Vincent Coff, taj.

### Redukcija mezd

Marion, N. C.—Baldwin Mills Co. je znižala mezde za 10% in povečala obrat s treh na štiri dni v tednu. Nazzanilo o redukcijah se je nahajalo v plačilnih o-vitkih, zraven pa je bil priložen listek, pozivajoč delavce, naj obiskujejo cerkve ob nedeljah. Delavci razpravljajo sedaj o organizaciji.

### Izpodnebne zveze bodočnosti

Bodočnost arktičnih pokrajin — Letalo na taju. — Nove zračne poti

Pred pol stoletjem so bili atlanti Azije, Južne Amerike še polni vprašev, znanih krajev. Sčasoma se je vse odložilo. Zgolj arktična ter antarktična ledišča so dolgo upirala. Po dveh brezuspešnih poskusih pa je American Robert Edvin Peary dosegel severni tečaj 8. aprila 1909. Potlej so številni zračni pohodi z različno srečo naskakovali na dovje severnih pokrajin. Amundsen je severno od Beringove ožine iskaf Harrisovo deliško, ki so jo nekateri videli. Hotel je raziskati t. km neznanega pasu, ki se razprostira od te do severnoameriških zemelj. Ako je nau tetraedraški obliki zemlje točen, bi se morala v bližnjem južnega tečaja strinjati oceanomajna na severu, globoka 8000 do 4000 m. "The Ila" je imela podoben namen. Njen poveljnik, bivši pilot Amundsenovega vodljivega zrakoplova, je hotel na svojem zadnjem poletu prečiti 4 milijone še nezanih kilometrov, postal obris novih dežel, študirati morako dno z gazilom, zemeljak magnetizem, zrak in vreme v raznih predelov kakor tudi vzdušno elektrika. Njen balon je bil opremljen kot observatorij in koder ne bi bilo mogoče pristati za priloženje kake zanimive točke, bi se bili spuščali na tla v pnevmatičnem čolnu po vretenu.

Praden je Byrd preletel tečaj s svojim motorjem Josephine Ford, je izjavil, da mu za isleditev zračne zveze med raznimi celinami, preko polarnih pokrajin. Odrinil je iz leta to, kar je Peary nazval severni Panamski pokop. Hotel si je prizadevati, da bi odkril vseh rudnikov, upajoč zaslediti premočvinski kot na Spitzbergu. Razen tega mu je bilo v tem, da dokaze možnost zrakoplovbe po arktičnih okoliših.

Wilkins, stari tovariš Shackletonov, je južnem tečaju, je z Byrdom istega nazora o bodočnosti, ki čaka arktičnih krajev. "Ne namig se skriva za to koncentracijo proti polnim deželam. To pa ni zgolj mik dogodiv ali raziskava znanstvenih dognanj, ampak tam misel, da bo Arktika in kratkem postala eden prvih činiteljev miru, vojne, trgovine. Z našim mednarodnim občil in zračnih potovar postaja Arktika središče sveta, zakaj vsi mi roditi obdajajo v krogu."

Sprejo svojih izkustev v letanju v visokih širinah Wilkins ve, da so tod atmosferski pogojj ugodni za zrakoplove in da je raz dveh ali treh viharnih period na leto vreme tečaju enakomerno, ne podvrženo tako nagli izpremembam kot po umerjenem pasu. Vredno ne depresije so redke in njih počasno vplivanje omogočuje pilotom, da dokaj natanko v boro vremenaki položaj. Megla zrakoplovni posebno nevarna, kajti plohčata tla dovajajo avionu, da leta le nekaj metrov visoko potem pa v višini nad 1500 m megle ni več. Sredi ledenih skludov najde prav gladko mesto, koder se da izborno pristati. Treba samo, prej nego se spustiš na tla, precentiti belost in odpornost ledu po njegovi barvi.

Nasproti vsem ostalim vozilom ima avio ogromno prednost, da za svoj polet izkoristi zrak, ki je domala povsod enak, na tečaju v razniku. Led ali pesek ga ne ovirata pri letanju, samo da zanesljivo najde vsakokrat pravišnje oporišče, kadar se spusti nizdol. Z popolnitev motorjev in mehanizmov, razdeljene sile na več neodvisnih skupin mu bosta dovolila to nevarnost.

Ena najhujših zaprek letalstva je dan izpodnebna opasnost. Protivni vetrovi, meglineviht, viharji vrtinčarji so aviatiku nevarni. Zategadelj je tako težko leteti iz Evrope v Ameriko, medtem ko se je v obratni smeri ponovno posrečilo. Sape plihajo od zapada vzhod, Americanu v hrbet, Evropcu v obraz. Podrobne študije so dognale, da najbližja pot ga proti Zedinjenim državam ne drži preko Irške ali Azorov, temveč preko Skotske, Islande, Greenlanda in Labradorja. Ta zveza je 500 km daljša od premice Iraka—Amerika, vendar zaradi ugodnega vetra dejanski za 200 km krajša.

Arktične pokrajine torej ne nudijo nobenih magljivih ovir. Islandska baza, ki jo v nemakha družba še pripravlja, leži še na polnem krogu. Za položaj izvira iz občege mehanizma vetrov, ki strujijo od ravnika proti tečaju, a jih kroženje našega planeta zavira proti vzhodu. Na mejj polarnih pokrajin se atmosfera precejšnjo stanovitnost in poudanski ter poletni viharji niso tako siloviti kor po drugih predelih Atlantika. To pomeni znatno varnost omenjenega pota iz Evrope proti Novi celini.

Vrh tega se je vprašati, ali ne bo napredek v tehniki omogočil, pomakniti se proti severu. Letalstvo kot prometilo je lahko reč šele v početku. Z bolj dovršenimi stroji in megal trgovski avion izlahka prebrzati razdalje po 3000 km s hitrostjo 300 km na uro. Njemnati smemo celo, da bo brzina dosegla 600 km na uro, čim bodo jeli izrabljati neke nove a ne še izkoriščene pripreme.

Ako naj se reši vprašanje letanja v raznih višinah, bo treba preštudirati vijak, da bo bolj prilagodil novemu okolju, kjer mu je lovati. Takičto bo privediti za potnika in to sradko povsem neprodušno celico, slično t. podmornice, kajti v visočini 10,000 ali 15,000 življenje ni več možno brez svojestvenih opredelil po radi temperature, ki pada na 60 stopinj pod ničlo, in zbog razredčenege ovzdušja.

### "Dobri možje"

Površnost, lenoba, nepremišljenost in v velikem odstotku totalna ignoranca ameriških volilcev se najbolj manifestira, kadar so kake lokalne ali splošne volitve v teku. Razume se, da so slabosti volilne publike na veliko korist prefriganim kampanjiskim priganjačem, katerih politično mazaštvo je njihov poklic in business. V njihovem interesu je, da volilci — na žalost večinoma delavci in delavke — ostanejo površni, leni v mišljenju in nevedni. V zabotnosti volilne mase je moč ameriškega kapitalizma.

Med kampanjo se ne govori o kakih programih ali načelih. Saj bi tudi bilo jalovo govorjenje. Kapitalistične stranke in posamezne frakcije teh strank sploh nimajo načel niti programa za delovno ljudstvo. Govori se le o osebah kandidatov: kako je ta kandidat dober mož ali dobra žena, kako je oni slab, koliko je ta že naredil za mesto ali deželo, kak falot je oni itd. V tem tonu gre. Stranka se sploh izgubi in samo osebe so v ospredju: perfektni angeli in svetniki ali pravi hudčiči — s katere strani žje gledati.

Da ni nobene načelnosti, vidimo spet v sedanjih občinskih volilnih kampanji v Chicagu. Republikanska stranka je razdeljena v tri frakcije, ki se prav po džungelsko grizejo med seboj glede "dobrili" kandidatov. Eno frakcijo vodi senator Deneen, drugo McCormick in tretjo župan Thompson. Vsaka teh frakcij ima za seboj kak večji časopis. Prvo zagovarja "Daily News", drugo "Daily Tribune" in župana podpirata Hearstova lista, ki sta med vsemi najbolj neznajna. Ko je pri nominacijah volitvah zmagala Thompsonova frakcija, se zdaj ostali dve frakciji in njuna lista ogrevata za demokratskega kandidata Čermaka. Republikanizem in demokrazizem — to vse ni nič, glavno je, da je "dober mož" za župana.

Voditeljem in priganjačem vseh takih frakcij in sleparskih strank ni zameriti, kajti njihova politika, umazana in gnila do mozga, je za nje business in kruh. Tem zajedalcem je dober vsak kandidat, ki jim lahko garantira polno korito v formi sinekur in drugih denarnih privilegijev.

Zameriti pa je volilecem, posebno mezdnim delavcem, ki nimajo od "dobrili mož" v mestnih hišah in zbornicah nič. Še norce se brljejo iz njih — iz "volilne črede". Kdaj bodo delavci spoznali bridko dejstvo, da so "dobri možje" na glasovnicah le maska, ki nič ne pomeni? Da so posamezniki, ki jih postavljajo politične mašine starih strank za kandidate, le hlapčoni privatnih bizniških interesov: bankirjev, veletrgovcev, magnatov javnih naprav in tovarnarjev?

"Dobri možje" so lahko dobri ljudje, toda sistem, kateremu služijo, je slab za delavce — zato pa ne morejo storiti nič dobrega za delavske interese.

Filadelfijski župan izjavlja, da je v njegovem mestu 250,000 oseb, vtevali 50,000 otrok, ki so brez vsakih sredstev življenja in so popolnoma odvisne od dobrotelnosti.

Ali bi ne bilo dobro, če bi intenziv Hoover poslal tem "individijem" svoj kampanjski pamflet iz leta 1928 s pripovedko o "pečeni kuri na vsaki mizi"? To bi morda utrdilo vero teh ljudi v "individualni karakter", ki se danes najbrj precej maje ...

Spomladanske volitve prihajajo in po volitvah pride — prosperiteta. Kdor ne verjame, naj čita, kaj pravijo kandidati obeh cirkuških strank. Danes še ni prosperitete, pride pa takoj po volitvah — seveda s pogojem, če bodo cirkuški kandidati izvoljeni.

Delavec, ki jim res verjame, ima leseno glavo. Drugače bi ne pozabil, kaj je slisal pri zadnjih volitvah, če je sploh kaj slisal.

Albanski bandit Zog, ki si je z dovoljenjem Italije nadel naslov kralja, se je šel zdraviti na Dunaj in tam bi bil skoro ubil. Nato je prišla vest, da se Zog ženi na Dunaju, kar je atentat na Dunaj. Kjer so banditje, mali ali veliki, tam so atentate.

Prihodnji prezident bo general Butler!







Vip.:

V NOVO ŽIVLJENJE

Čudne misli so prepletale Tinekove možgane, ko se je zvečer vračal iz tovarne proti domu. Ni se pridružil s drugimi, kakor je to storil vedno, ko je bil dobre volje. Sam je šel po temnih in zapuščenih ulicah in se ni brigal za življenje, ki je vršelo okoli njega.

Mogoče se je zgodilo danes! Stopi brže, hiti! mu je tolklo v glavi. Strah in radovednost pred nekim novim doživetjem sta se vsesala v mozeg. Hitel je, skoro tekel in ni čutil nog, kako ga neso.

Na ilovnatem gričku nad mestom, med strmimi vinogradi, je stala redna viničarija — Tinekova dom. Tja ga je gnala skrivnostna misel, v nizko izbo, kjer je ležala bolna žena. Na porod je čakala in to je spremenilo Tineka. da je postajal zamišljen in tužen. Pred njim se je pokazala slika otroka z mehkimimi udi in nedolžnimi očmi. Slisal je tanek glas, kako je pričal, se dušil in cvilil, zdelo se mu je, kakor da ga kliče in pozdravlja iz lesene kočice na hribu.

Tinek je hitel po bližnji stezi, zibal se je na opolzkih tleh in mislil na bodočnost.

Skozil okno je svetila luč. Tinek je tiho stopil v mračno vežo in obstal. Prisluhnil je. Iz izbe je prihajal pritenjen stok, ki je naraščal in padal, kakor bi bil v omotici. Tiho je prišel za ključko, jo pritisnil in počasi odprl vrata. Stopil je k postelji. Videl je ženske solzne oči, kako milo gledajo v pisani strop.

— Dober večer, Štefka!, Položil ji je roko na glavo in odzdravila mu je počasi z nasmeškom in toplim pogledom.

— Zakaj jočeš? Zakaj so solzne tvoje oči? Z belimi rokami je odgrnila Štefka staro odejo in poleg njenih prsi je zagledal Tinek drobno glavico, ročici in nožki. Mirno so počivale pri toplih materinih prsih in se niso niti ganile.

Tinek je strmel. Dolgo je gledal ženo in otroka, prevzelo ga je novo čustvo, podobno strahu. Nazadnje je stegnil svojo kočen roko ter s široko dlanjo, ki je dišala po usnju in kožah iz tovarne, počopal mehko otročje lice in toplo ženo čelo.

Tako se je zgodilo tistega večera, ko se je Tinekova skrb povečala, ko je postal oče.

Cez nekaj dni je poklical ugleden meščan, veletrgovec in posestnik viničarije Tineka na svoj dom.

Tinek je slutil, da ta obisk ne pomeni ničesar dobrega. Vedel je, kako strog in brezobziren je njegov gospodar. Odkar je bila žena bolna, ji je šlo delo na viničariji malo bolj počasi od rok. A ko je morala v posteljo, je

opravljil vse posle on sam, ko se je vrnil iz tovarne. Marajkaj je seveda ostalo ta čas zanemarjenega in žena je pravila, da bo že zopet vse v redu, ko ozdravi.

Boječe je pozvonil Tinek na gospodarjevih vratih. Služkinja, ki mu je odprla vrata, ga je peljala k gosposi v veliko sprejemno sobo.

— "Ne bojte se, Tinek!" ga je nagovoril navidez prijazen, debelušast gospodar.

— Poklical sem vas radi neke važne stvari. Veste, neprijetno mi je pravzaprav, da vam moram povedati in razložiti to stvar ravno sedaj, ko ste postali oče. Res neprijetno. Vendar — saj veste, vsakdo gleda na dobro gospodarstvo, posebno v teh časih kriz in drugih težav. Odkar je vaša žena bolna, viničarija propada: krave se ne molzejo ob pravem času, prepozno prinašate mleko v mesto. Treba bo opokavati trte, a vaša žena je šibka — ne bo zmogla. Tinek, poiščite si drugo stanovanje, vaša žena naj si preskrbi lažje delo. Prihodnji mesec pridejo na viničarijo novi ljudje. Tinek je slutil resnico že preden mu jo je gospodar razodel.

S težkim srcem je zapustil gospodarjevo hišo. Kam naj se obrne? Kam naj gre z bolno ženo in nebogljim otročičem?

Ko je stopal pozno zvečer po mokri stezi v hrib proti koči, je obstal in se ozrl na mesto, ki se je kopal v morju luči. Zatlulle so sirene in se jezno zajedale v megelne daljave. Iz tovarna so se vsule množice in se izgubljale v zakotna in blatna predmestja. Tinek je premišljal. Kam? Kam naj gre, ko ga naganjajo in pade z zemlje, kjer je vzrastel? Pod njim je šumelo mesto, sirene so ga vabile, množice so ga klicale v svoje vrste.

Zmislil se je na bolno ženo in na sina. Z njim bosta šla, tja v predmestje, v tiste kočice, kjer je doma ljudstvo iz tovarne. Žena bo hodila z njim na delo in vzgojila bosta sina ob pesmi transmisij in strojev.

In tako se je zgodilo. Nekoga dne je naložil Tinek na majhen voziček svojo šaro in se preselil v predmestje. Žena je vedno bolj bolehalo in hodila z njim v tovarno. Sinček pa se je pomešal med mlade kričarje, ki oživljajo delavske naselbine.

Na viničarijo je prišel nov viničar. Nekeč ga je Tinek srečal in pogovorila sta se kakor stara prijatelja.

Samo tri dinarje na dan, to je pasje življenje, je tožil viničar Tineku.

Kaj, samo tri? Moja žena je dobivala štiri, je začudeno pripomnil Tinek.

Gospod je gospodaril in zgodila se je njegova volja.

"Tudi drugi še pridete za nami," je rekel Tinek viničarju, ko mu je stisnil roko v pozdrav.

plisču, ki mi ga boš dal s klubovkom vred."

Potlej je rekel Courvelu: "Naravnost k Harringtonu jo malneva. Z menoj morate ostati, dokler se ta zadeva ne konča, oziroma . . . do polnoči. Mogoče mi bo treba katerega od vaših poročevalcev in želim, naj pri telefonu slišijo vaš glas."

Pol ure kasneje so Ayrela Smitha in Filipa Courvela uvelili v obširno biblioteko v mestnem stanovanju Riharda Harringtona.

Dva naslanjaja, eden tik drugega, sta bila porinjena pred pisalno oplenje. Milijonar in njegova žena sta sedela tam. Poleg njiju je stala mizica, na njej pa jedi, ki se jih nista o-mislila. Ko sta vstopila vasovalca, sta starca molče gledala v plamen, mlajši mož pa je naglo koracil po sobi nalik blaszecu.

Med hitrim predstavljanjem in še eno dolgo minuto je veliki detektiv, naslonjen ob plašč pri dimniku, pozorno, vendar ne žaljivo, motril Harringtona in njegovo družico. Obema se je poznalo na obrusu veliko razburjenje. Očividno sta se čutila izmučena in vsakemu izmed njiju je ušoda drugega delala hudó preglavico.

"Bojim se, da ste prišli prekasno, gospod Smith," je dejal starec potihem, vendar odločno. "Zdaj sem telefoniral, naj dnevnik poroča o vsaj zadevi v svoji prvi nočni izdaji. Želim, naj se moja negotovost konča."

"Ali mi hočete dati polno oblast do polnoči?" je vprašal Smith.

Čudno: odgovorila je gospa Harringtonova.

"Da," je rekla preprosto, vstala in oberočki prišla detektiva za desnico. "Ako prikažete mojemu možu na pomoč, vam ohranim svoje žive dni najgloblje hvaležnost . . . in veliki-dušno dejanje pravčnosti storite s tem."

S pogledala sta se domala kakor mati in sin, in izredna milina se je razlila Smithu po ostrih potezah.

"Ker imam pooblastilo," je izjavil — spremljač postarno gospo nazaj na njen naslanjaj, "hočem, da — oba fejta, vsaj nekoliko."

Potlej se je približal telefonu, ki je stal na mizi, in ga pokazal Courvelu:

"Preključite ta nalog, da naj se poročilo priobči pred polnočjo," je rekel kratko.

Richard Harrington je dvignil roko, da bi ugovarjal, toda njegova soproga jo je zagrabila in jo držala ujeta, medtem ko se je Smith okrenil proti razburjenemu možu, ki je nemirno z velikimi koraki meril sobo.

"Vi ste sin Riharda Harringtona?"

"Sem."

"Torej sedite in ostanite pri miru, dokler vas ne bom potreboval."

Mladi mož je presenečen okleval, potem ugodil.

Courvelle, ki je že zmeraj držal telefon, je kliknil.

"Dva tednika tekmeča napovedujeta novico za ono svojo izdajo, ki pride pred polnočjo na prodaj."

"Kako sta dobila zadostnega potrdila, da jo priobčita?" je vprašal Smith.

"Moja pisarna tega ne ve," je odvrnil Courvelle s slušalom v roki.

"Pošljite dobrega poročevalca, naj dožene, iz katerega vira imata ta lista svoje vesti," je velel Smith, ki se je pravkar naglo za nekaj odločil.

Potlej se je okrenil proti g. Harringtonu, toda v tem trenutku je strežnica uvedla policijskega poverjenika, g. Montgomeryja Renfrewa, in g. Melvilleja, reporterja, ki ga je Courvelle poslal, da bi zvedel o pištoli.

"Prišel sem gledat, ali bi vam utegnil kaj koristiti," je rekel poverjenik Harringtonu.

"Gospod Renfrew," mu je segel Smith v besedo, "gospa Harringtonova je izročila vse v moje roke do polnoči. Seveda nam lahko koristite, ako izvolite ostati."

Poverjenik se je nasmešnil Smithu, ko ga je spoznal, pozdravil gospo Harringtonovo ter se usedel. Medtem je detektiv vzel širok ovitek, ki ga je držal reporter Melville, in povlekel iz njega več tipkanih strani

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja Joka Cekuriš, št. 33, Selo in občina Ribiča na Hrvaškem. Poročiti mu imam nekaj zelo važnega iz stare domovine. Prosim brate Jugoslovane, ako kdo ve kaj o njem, naj mi javi, za kar bom zelo hvaležen. Louis Ratkay, 1337 Austin Ave., Racine, Wis. (Adv.)

IŠČEM ROJAKA

Peter Franka. Pred tednom dni je bival pri Mrs. Alley Austin v Salisbury Center, N. Y., ker je umrl njegov brat Joseph, dne 21. februarja 1931 in zapuščila posmrtnino njemu, ga želi videti rojak John Jakšetič, 222—8th street, Braddock, Pa.—(Adv.)

HARMONIKA



Če hočete dobre, trpežne harmonike vseh vrst iz celuloida vseh barv, tedaj se obrnite na me. Pišite po moj cenik

JOHN MIKUS

6607 Edna Ave., Cleveland, O.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNÁ JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta na štirih, ter potrebne agitacije svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podobnih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisni list!

PRAVI PRIJATELJ

V SLABIH ČASIH JE HRANILNA VLOGA V VARNI BANKI

KASPAR AMERICAN STATE BANK 1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila, daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unijaško določ prvoj vrsti

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

M. Scott: Podzemsko navio

Filip Courvelle, bistrovidni ravnatelj velikega dnevnika v New Yorku, je nestrno bobnal s prstom, pomazan s črnim, po široki mizi, ki ga je ločila od Avrelia Smitha (zasebni detektiv). Bil je v delavnici slovitiga tajnega redarja. Somrak zmedeta dne se je počasi nižal, medtem ko se velik inški strežaj položil med oba moža pod stavek, na katerem je stal čaj in pivce, potem pa se molče oddalil proti svoji kuhinji.

"Mimogrede sem se oglasil pri vas, da bi malo pokramljal," je rekel Courvelle, "preden bi šel na delo."

"Nasprotno," je ugovarjal Smith, "naravnost in z veliko naglico ste prišli iz svoje pisarne."

"Prav imate," je pritrdil založnik brez zadrege. "Ampak kako veste to?"

"Da ste prišli semkaj z doma," je razlagal Smith, "bi bile vaše roke čiste. Če pa ste nenaodoma odrinili iz svojega kabineta, ste lahko pozabili odpraviti črnilske madeže, ki ste jih imeli na prstih."

Courvelle se je z nasmeškom ozrl na svoje prste in sprejel čašo čaja, ki mu jo je nudil suhljati mož.

"Podzemeljske novice imamo v tiskarskem svetu," je povedal Courvelle.

"Vi govorite o takih novicah, ki jih ni moči tiskati, ker ni dokazov o njih resničnosti in ker bi jih bilo nevarno spuščati v javnost?" je vprašal Smith.

"Tako je," je jasno pritrdil novinar.

"In podzemeljske vesti, o katerih govorite, vam ne dajo miru?"

"Da, globoko me vznemirja," je priznal Courvelle. "Richard Harrington, ki ga štejem med najbogatejše in najčastnejše može, bo zaprt zaradi umora."

"To menda ni res," je tolmачil Smith.

"Pač, pač, to je gola resnica," je ugovarjal Courvelle z razburjenim glasom.

"No, to dokazuje, da je Harrington nedolžen!"

"Zakaj pravite to?"

"Ker človek, ki ima toliko denarja," je odvrnil Smith, "ne more drugače priti pod ključ, kakor če je poštenjak."

Courvelle je zdajci odločil svojo skodelico in jel govoriti z vne-mo, kakršno redkokdaj pokane velik prometnik v New Yorku.

"Vem, da je Harrington nedolžen," je rekel. "Drugače ne more biti. Pred leti, ko je komanditiral (vtakniti denar v kako podjetje, ne da bi bil deležnik) denar v moje mlado podjetje, je napravil iz mene to, kar sem sedaj. Ni ga človeka, ki bi bil poštenjši od njega. Vendar je pred eno uro prišel k meni v pisarno. Redar od tajne družbe ga je čakal pri vratih in povedal mi je, da ga bodo prijeli zavratal uboja. Dodal je, da se bo vest o njegovem zaprtju obnagodila o polnoči, ako . . . ako se dotlej nič novega ne odkrije."

Časnikar, zaposlen s sodnimi vprašanji, sestavlja v tem trenutku članek o tej zadevi. Ta članek bo tiskan o polnoči. Ob isti uri bodo gospoda Harringtona vtaknili v zapor. Varščine ne bo moral dati, tudi če bi se to moglo sprejeti, in ta strašni udarec mu bo strl poslednja leta njegovega življenja . . . pa naj še bo pozneje sodniški izrek tak ali tak. Prepričite to, gospod Smith, in hvalešen vam bom brez mej. Prihajam k vam kot prijatelj in otvorim vam lahko neomejen kredit."

Avrel Smith je pogledal na uro.

"Časa ne smeva tratiti," je dejal. "Povejte mi kolikor mogoče naglo in kratko."

"Pred tremi meseci," je pričel Courvelle. urno govorico, vendar točno, "je Harrington okrevljal od hude bolezni in šel gledat v svoj urad v zgradbi Majestic. Bilo je ponoči in se je hotel preveriti, koliko se je storilo. Odsel je nekako proti deseti uri in krenil sam iz svoje-ga avta, ki je čakal na oglu."

Drugo jutro se je našel Magnus, Jansen, Harringtonov finančni tekmeč, umorjen v svojem kabinetu, ki je stal vprav na drugi strani velike dvorane, ka-

mor drži soba, iz katere je bil stopil moj prijatelj prejšnjo noč. Poleg trupla so pobrali zamogibno pištolo, ki je nosila Harringtonove prstne odtiske.

Harrington je bil navdvaso častno poznan; zato se niti sumilo ni, da bi bili ti odtiski njegovih. Toda pred mesecem je policija prejela brezimno pismo s točnimi in določnimi podatki o tem.

Komisar sam je šel k mojemu prijatelju in na svoje veliko presenečenje sta oba ugotovila, da so odtiski, ki so bili na samokresu, rus od Harringtonovih prstov. Na njegovo prošnjo so mu — čeprav so ga skrivaj nadzirali — dali dvomesečen rok, da se opraviči. Skoro docela poparjen in brez moči čaka danes polnoči, morda zadnjič v krogu svoje družine."

"Ali bi mogli kje izstakniti dobrega časniškega poročevalca, ki je vajen policijskih vprašanj?" je vprašal Smith in pri tem pokazal s prstom na telefon.

"Lahko stopim v stik s katerimkoli izkušnim reporterjem," je odgovoril Courvelle.

"Prav!" je kliknil Smith. "Poiščite najboljšega v glavni stan na policijo in naročite mu, naj na kratko opiše samokres, s katerim je bil ubit Magnus Jansen."

Medtem ko je Courvelle telefoniral, je Smith pritisnil na dva gumba pod mizo. Skoro takoj sta prihitela v sobo inški sluga in precej lepa mlada ženaka.

"Do polnoči ostanita oba tu, pripravljena na vse možnosti," je velel Smith. "Langa Doonh, obliči se v Američana."

Oba sta se zasukala na peti, da bi odšla, ne izpregovorivši besedice. Toda Smith je Inda ustavil s krettnjo, medtem ko je Courvelle odločil slušalo.

"Kakšno pištolo je rabil morilec?" ga je vprašal.

"Mislim, da je bil samogiben kolt 45," je odvrnil Courvelle.

Smith je vnovič pomignil. Urno čitajoč misli svojega gospodarja, je služabnik izgubil, nato pa naglo prinesel orožje te vrste in začel vtikati naboje.

"Ne nabijaj te pištole!" je ukazal Smith.

"Ne bom je rabil. Deni jo v torbo za samokres pri mojem

NARODNI POZ... Znanost (Jan. 31, meni, da vam je nar... tega ta dan. Posv... vočeno, da vam lista... vimo. Ako lista ne... je mogoče vslavljen... piščan. Ako je vaš... in ga ne prejmeta, je... vsavljen valed napač... slova, pišite nam dop... navedite stari in novi... Nali zastopniki so... številni tabulki in drugi... ki, pri katerih lahko pi... ročino.

Narodna za celo leto... in za pol leta pa \$2.00... SNPJ doplačajo \$4.50... za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in C... leto \$7.50, pol leta \$2.75... za \$6.50.

Za Evropo stane en... \$4.50, za vse leto pa \$9... Tudi stane za Evropo... Člani doplačajo samo... poštino.

Narodna lahko tudi... pošljete na naslov:

Upravništvo "PROSV... 2657 E. Lawndale Ave., C...

Zapal Koledar S. N...

Indali smo tudi leto... lepo v črno platno vani... koledar; knjižica obse... strani, nekaj zelo pripr... vega za vsakega Slove... rokah jih imamo še par... ročite jih hitro, ker bodo... polni. Zapal koledar stane... 25c. Pošljite nam naroč... priložite 25c v pisno, Na... pisno na Prosveta, 26... Lawndale Ave., Chicago...

in nasmešila drugih poh... organizacij in njih drže... se ne pošljajo lista Pro...